

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

11 decembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Anatolie Țurcan, Elena Cobzac, Nadejda Toma, Victor Boico

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Natalia Andronic prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 iunie 2018, în cauza penală în privința lui

Onisim Alexandru XXXXX, născut la XXXXX, originar din r-nul XXXXX, domiciliat în mun. XXXXX, str. XXXXXX, nr. XXXXX, ap. XX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 22.02.2018 – 17.05.2018;

Instanța de apel: 06.06.2018 – 14.06.2018;

Instanța de recurs: 20.08.2018 – 11.12.2018.

Asupra admisibilității recursului ordinar declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 mai 2018, examinată pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, conform procedurii prevăzute de art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, procesul penal în privința lui Onisim Alexandru a în baza art.264 alin.(1) Cod penal, a fost încetat cu liberarea de răspundere penală.

În conformitate cu prevederile art.55 Cod penal, Onisim Alexandru a fost atras la răspundere contravențională, cu aplicarea pedepsei sub formă de amendă în mărime de 150 unități convenționale, echivalentul a 7 500 lei.

S-a dispus încasarea din contul lui Onisim Alexandru în beneficiul statului a cheltuielilor suportate pentru efectuarea expertizei, în valoare de 320 lei.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, în fapt, a constatat că Onisim Alexandru la 22 decembrie 2017, aproximativ la ora 07³⁰, conducând autovehiculul de model „XXXXX” cu n/î XXXXX, deplasând-se spre strada Mitropolit Varlaam din direcția str. Ismail spre str. Tighina, mun. Chișinău, manifestând neatenție față de trafic și încredere exagerată în sine, a încălcat prevederile Regulamentului Circulației Rutiere, Anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului nr.357 din 13 mai 2009 și anume: prevederile pct.3 al Regulamentului Circulației Rutiere, în conformitate cu care, „participanții la trafic sunt obligați să respecte regulile de circulație, semnificația mijloacelor de semnalizare rutieră și

prin acțiunile lor să nu cauzeze prejudicii altor participanți la trafic, să nu-i expună pericolului”; prevederile pct.10 alin.(1) lit. b) al RCR, în conformitate cu care, „persoana care conduce un vehicul trebuie: ...b) să posede cunoștințe și să execute cerințele prezentului regulament, precum și să posede dexteritatea necesară de a conduce în siguranță vehiculul pe drum ...”, prevederile pct. 39 alin. (1) alin.(2) al Regulamentului Circulației Rutiere potrivit cărora, „înaintea începerii deplasării, reîncolonării sau altei schimbări a direcției de mers, conducătorul de vehicul trebuie să se asigure că această manevră va fi executată în siguranță și nu va crea obstacole pentru ceilalți participanți la trafic, în cazul în care vehiculul iese de pe un teritoriu adiacent drumului, conducătorul trebuie să se informeze prin intermediul mijloacelor de semnalizare rutieră și să circule doar în direcția permisă de deplasare pe drumul respectiv, să cedeze trecerea pietonilor și vehiculelor care circulă pe acest drum”; prevederile pct.40 alin.(1) lit. b) al Regulamentului Circulației Rutiere, în conformitate cu care, „înaintea virării la stîngă sau întoarcerii, conducătorul de vehicul trebuie: să cedeze trecerea vehiculelor care vin din sens opus și urmează să se deplaseze înainte sau la dreapta, precum și pietonilor”; prevederile pct. 45) al Regulamentului Circulației Rutiere, în conformitate cu care „conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de următorii factori: a) starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția; b) dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase; c) starea tehnică a vehiculului și particularitățile încărcăturii; d) situația rutieră; În cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească pentru a nu pune în pericol siguranța traficului ”, iar drept urmare a încălcărilor în cauză, nu s-a isprăvit cu conducerea mijlocului de transport și efectuând manevra de virare spre stîngă pe str. Tighina, neasigurându-se că această manevră v-a fi executată în siguranță și nu v-a crea obstacole pentru ceilalți participanți la trafic, a tamponat pietonul, Caisîn Marina, care traversa carosabilul de la dreapta spre stînga relativ deplasării automobilului în cauză, cauzându-i conform raportului de expertiză judiciară nr.201802D0102 din 26.01.2018, vătămări corporale medii.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către acuzatorul de stat, care a solicitat casarea parțială a acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri cu aplicarea în privința lui Onisim Alexandru a pedepsei complimentare prevăzute la art.55 alin.(2) lit. d) Cod penal, privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 3 ani.

În argumentarea cererii depuse, apelantul a invocat următoarele motive:

- prima instanță incorect a reținut ca circumstanță atenuantă recunoașterea vinovăției, deoarece această circumstanță a servit temei de examinare a cauzei în procedură simplificată, or aceleiași situații de drept i s-a acordat o dublă valență juridică;

- pedeapsa stabilită fără aplicarea pedepsei complimentare nu-și va atinge scopul de corectare și prevenire generală.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 iunie 2018, apelul declarat a fost admis din alte motive, inclusiv din oficiu, în baza art.409 alin. (2) Cod de procedură penală, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care:

Cheltuielile de judecată în sumă de 320 lei pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară au fost trecute în contul statului.

Celelalte dispoziții ale sentinței au fost menținute fără modificări.

5. Colegiul penal a constatat că instanța de fond a dat o apreciere corectă probelor și circumstanțelor din dosar, apreciindu-le din punctul de vedere a utilității și veridicității lor,

corect ajungând la concluzia de vinovăție a inculpatului Onisim Alexandru în săvârșirea infracțiunii incriminate.

Totodată, instanța de apel a statuat că, la stabilirea și individualizarea pedepsei, instanța de fond corect a luat în considerație prevederile art. art. 61, 75-78 Cod penal și a ținut cont de gravitatea infracțiunii comise, persoana inculpatului care anterior nu a fost condamnat, a recunoscut vina, s-a căit de cele comise și just a aplicat în privința acestuia prevederile art. 55 Cod penal, eliberându-l de răspundere penală cu atragerea la răspundere contravențională.

Argumentele invocate de apelant în partea ce ține de neaplicarea pedepsei complimentare Colegiul le-a respins ca nefondate și a indicat că partea acuzării nu a prezentat probe concludente și pertinente ce ar confirma necesitatea privării inculpatului de dreptul de a conduce mijloace de transport .

La fel s-a menționat că, potrivit art. 55 alin. (2) lit. d) Cod penal, persoanelor eliberate de răspundere penală în conformitate cu alin. (1) li se aplică următoarele sancțiuni contravenționale: „privarea de dreptul special de a conduce vehicule pe un termen de la 6 luni la 3 ani”. Alin. (3) al aceiași norme prevede că „privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate, privarea de dreptul de a deține anumite funcții, privarea de dreptul special **pot** fi aplicate și ca sancțiuni complementare”.

Astfel instanța de apel a menționat că, legea sus citată nu obligă instanța de judecată la aplicarea prevederilor art. 55 Cod penal, să aplice sancțiunea complementară față de vinovat, or, aplicarea pedepsei complementare este prerogativa instanței de judecată în raport cu circumstanțele cauzei constatate pe parcursul cercetării judecătorești, totodată, ținând cont și de personalitatea și comportamentul inculpatului.

În acest sens s-a reținut că Onisim Alexandru se caracterizează pozitiv, este căsătorit are la întreținere un copil minor, anterior nu a fost judecat, a contribuit la descoperirea infracțiunii și a acordat ajutor material părții vătămate, fapt ce denotă că instanța de fond just nu a aplicat în privința inculpatului pedeapsa complementară solicitată de acuzatorul de stat.

În continuare conducându-se de prevederile art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de apel a menționat că concluzia instanței de fond privind necesitatea încasării cheltuielilor suportate în legătură cu întocmirea raportului de expertiză judiciară din contul inculpatului este pripită.

În acest context, instanța de apel a menționat că, dispunerea expertizei de către organul de urmărire penală, pentru efectuarea examinării medicale a părții vătămate, în urma pornirii urmăririi penale, în speță constituie acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, care sunt puse în sarcina părții acuzării. Din acest considerent, instanța de apel a statuat că cheltuielile suportate în cadrul urmăririi penale în vederea demonstrării vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, prin numirea efectuării expertizei judiciare, reprezintă cheltuieli judiciare ce sunt achitate din bugetul statului.

Astfel Colegiul a notat că anume statului îi revine obligațiunea de a asigura și acoperi cheltuielile legate de investigarea și judecarea cauzelor penale, din care considerente, cheltuielile judiciare pentru efectuarea raportului de expertiză în mărime de 320 lei, au fost trecute în contul statului.

6. Nefiind decacord cu decizia instanței de apel, a declarat recurs ordinar procurorul, care invocând temeiul de drept prevăzut de pct. 6) art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia cu dispunerea rejudecării cauzei în aceiași instanță în alt complet

de judecată.

În argumentarea soluției solicitate s-au invocat următoarele:

- prin stabilirea pedepsei cu amendă, fără aplicarea pedepsei complementare nu va putea fi atins scopul pedepsei de corectare și prevenire generală;
- instanța de apel a deviat de la politica punitivă a statului în cazul infracțiunilor din domeniul transportului, inclusiv și de la prevederile pct. 16 din Hotărârea Plenului CSJ nr. 20 din 08.07.1999, care prevede că instanțele judecătorești urmează să individualizeze cu strictețe măsura de pedeapsă pentru infracțiunile contra siguranței transporturilor, luând în considerație caracterul și gradul de pericol social la săvârșirea infracțiunii, personalitatea făptuitorului și circumstanțele care agravează sau atenuează răspunderea;
- instanța de apel fără careva motive, care ar permite de a concluziona că nu este rațional de a încasa cheltuielile judiciare de la inculpat a dispus trecerea acestora în contul statului, or într-o cauză penală efectuarea cheltuielilor judiciare este provocată de săvârșirea unei infracțiuni, care impune desfășurarea urmăririi penale și a judecării cauzei pentru aplicarea legii penale celui ce a comis-o, ca urmare cheltuielile judiciare sunt imputabile inculpatului condamnat pentru săvârșirea infracțiunii, temei juridic fiind fapta infracțională, deoarece fără săvârșirea infracțiunii astfel de cheltuieli nu s-ar fi efectuat;

7. În conformitate cu prevederile art.431 alin.(1) pct.1¹) Cod de procedură penală, inculpatul Onisim Alexandru, a depus referință privind opinia sa asupra recursului ordinar declarat, solicitând respingerea acestuia ca inadmisibil, argumentând că pedeapsa stabilită este echitabilă și proporțională în raport cu gravitatea faptei și consecințele survenite. Referitor la încasarea cheltuielilor legate de efectuarea expertizei în sumă de 320 lei a menționat că dânsul deja le-a achitat, chiar dacă instanța de apel în această parte a casat sentința primei instanțe.

8. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta urmează a fi respins ca inadmisibil din următoarele considerente:

Conform art.424 Cod de procedură penală, instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declarația de recurs în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces și numai în limitele temeiurilor prevăzute în art.427 Cod de procedură penală, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără însă a i se agrava situația condamnaților.

Drept temei pentru declararea recursului ordinar, procurorul a invocat prevederile art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, din care rezultă că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, solicitând casarea hotărârii contestate în latura penală, în partea stabilirii pedepsei și în partea cheltuielilor judiciare cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Analizând decizia recurată în raport cu criticele invocate, Colegiul penal constată că instanța de apel a motivat concluzia de respingere a cerințelor acuzatorului de stat în partea ce ține de aplicarea pedepsei complementare – privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport, precum și a argumentat din care considerente a intervenit în soluția instanței de fond și a trecut cheltuielile judiciare în sumă de 320 lei în contul statului, fiind argumentată riguros și clar soluția în decizie (f.d.136-155 vol. II).

Prin urmare, se reține că, autorul, invocând prevederile art.art.227 și 229 alin.(1) Cod

de procedură penală, solicită încasarea cheltuielilor suportate pentru efectuarea expertizei, motivând că legea prevede ca inculpatul să suporte cheltuielile judiciare.

La cele invocate, instanța menționează, că aceste argumente ale recurentului sunt neîntemeiate, deoarece dispozițiile art.143 alin.(1) Cod de procedură penală, prevăd că expertiza se dispune și se efectuează în mod obligatoriu pentru constatarea circumstanțelor enumerate în aliniatul nominalizat, inclusiv și în cazul când prin alte probe nu poate fi stabilit adevărul în cauză, totodată fiind relevant și alin.(2) ale normei date, care stipulează că, plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin.(1) se face din contul bugetului de stat.

Drept urmare celor nominalizate, se indică faptul că, în cazurile când expertiza a fost dispusă de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată la solicitarea acuzatorului de stat, plățile necesare pentru efectuarea expertizei vor fi achitate din contul mijloacelor bănești a bugetului de stat, dar nu a inculpaților, după cum indică procurorul.

Totodată, instanța remarcă că prin Legea nr.316 pentru modificarea și completarea unor acte legislative din 22.12.2017, în vigoare din 09.02.2018, alin.(2) al art.143 Cod de procedură penală a fost abrogat, însă aceasta nu are nici o aplicabilitate în speța dată, deoarece expertiza medico-legală efectuată la caz, a avut loc până la intrarea în vigoare a modificărilor menționate (26.01.2018).

Astfel, Colegiul penal consideră că instanța de apel în mod just și echitabil a stabilit că cheltuielile judiciare solicitate de acuzatorul de stat în sumă de 320 lei, pentru efectuarea expertizei medico-legale nr.1201802D0102 din 26.01.2018, dispuse în vederea stabilirii gravității vătămarilor corporale suportate de partea vătămată, sunt cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale întru acumularea probatoriului necesar și că acestea sunt trecute în contul statului și nu urmează a fi puse pe seama inculpatului. Aceste acțiuni țin de activitatea organului de urmărire penală, care are un rol activ în procesul de depistare a diferitor circumstanțe care dovedesc infracțiunea și identifică făptuitorul, pentru aducerea învinuirii de stat. Trecerea cheltuielilor judiciare în procesul penal în contul statului își are temeiul în necesitatea desfășurării procesului penal din oficiu, pentru ca nici un infractor să nu rămână nepedepsit.

Mai mult, trecerea cheltuielilor de judecată în sarcina statului, în speță, este justificată și prin prisma prevederilor art.75 alin.(3) din Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, nr.68 din 14.04.2016, potrivit cărora în cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat. După cum s-a constatat anterior, la dispunerea efectuării expertizei judiciare în cauză, în calitate de ordonator, figura organul de urmărire penală. Potrivit art.229 alin.(1) Cod de procedură penală, pot fi trecute în contul statului, însă procurorul nu a adus argumente temeinice în susținerea afirmațiilor din recursul său – că decizia instanței de apel ar cădea sub incidența art.427 alin.(1) pct.(6) Cod de procedură penală, ceea ce suplimentar denotă corectitudinea soluției adoptate de către instanța de apel.

Tot aici, Colegiul lărgit reține că, potrivit textului recursului, procurorul își exprimă dezacordul cu pedeapsa stabilită, mai exact acesta nu este decacord cu concluziile instanțelor de fond privind neaplicarea pedepsei complimentare – privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport.

Astfel, se constată, că autorul recursului este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de judecată, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor acestuia, criticând hotărârile instanțelor de fond și apel referitor la pedeapsa stabilită lui Onisim Alexandru, considerând că unica metodă prin care va putea fi atins scopul pedepsei penale, este

aplicarea pe lângă pedeapsa principală (amenda) și a pedepsei complimentare – privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport.

Analizând argumentele recursului, care au fost invocate de procuror și în cererea de apel, prin prisma circumstanțelor cauzei și prevederilor legale pertinente, instanța de recurs conchide că acestea sunt neîntemeiate, iar instanța ierarhic inferioară corect a reținut că în speță procurorul nu a invocat nici un motiv întemeiat care ar justifica aplicarea în privința inculpatului a pedepsei complimentare, or, acesta atât în cadrul urmăririi penale cât și ulterior în instanța de judecată a recunoscut vina, s-a căit de cele comise, a acordat ajutor material părții vătămate, care nu are față de Onisim Alexandru careva pretenții.

Tot aici, Colegiul lărgit ține să menționeze și faptul că, la materialele cauzei nu sunt anexate careva probe, care ar confirma că Onisim Alexandru anterior a fost sancționat contravențional pentru admiterea unor încălcări din domeniul circulației rutiere și se caracterizează negativ ca participant la traficul rutier.

La acest capitol, Colegiul penal relevă că, persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni trebuie să i se aplice o pedeapsă echitabilă, în limitele sancțiunii articolului în baza căruia persoana se declară vinovată.

Pedeapsa are drept scop și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea inculpatului, cât și a altor persoane. Ca măsură de constrângere, pedeapsa are pe lângă scopul său represiv și o finalitate de exemplaritate, în ce privește comportamentul făptuitorului. Pe de altă parte, pedeapsa și modalitatea de executare a acesteia trebuie individualizată în așa fel, încât inculpatul să se convingă de necesitatea respectării legii penale și evitarea în viitor a săvârșirii unor fapte similare. Chestiunea de individualizare a pedepsei este un proces obiectiv, de evaluare a tuturor elementelor circumscrise faptei și autorului, având ca finalitate stabilirea unei pedepse în limitele prevăzute de lege.

Complementar, potrivit principiului umanismului, legea penală nu urmărește scopul de a cauza suferințe fizice sau de a leza demnitatea omului.

În această ordine de idei, Colegiul penal constată că la stabilirea pedepsei lui Onisim Alexandru, instanțele de fond au ținut seama pe deplin de principiile individualizării pedepsei, de caracterul și gradul de pericol social al infracțiunii săvârșite, că în speță circumstanțe agravante nu au fost stabilite, iar drept circumstanțe atenuante au fost reținute recunoașterea vinovăției, căința sinceră, inculpatul este pentru prima dată atras la răspundere penală, a recuperat prejudiciul părții vătămate, se caracterizează pozitiv în localitatea în care domiciliază, are la întreținere un copil minor, astfel instanțele de fond corect au conchis că corectarea și reeducarea acestuia este posibilă fără aplicarea pedepsei complimentare – privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport.

Mai mult, este de menționat că, *în cazul aplicării pedepsei sub formă de amendă*, conform sancțiunilor din art.264 alin.(1) Cod penal, nu este prevăzută și posibilitatea aplicării pedepsei complementare sub formă de privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport. Respectiv, este incorect a concluziona că prevederile art.55 Cod penal sunt aplicate cu scopul de ai stabili inculpatului și o pedeapsă complementară.

În concluzie, Colegiul conchide că pedeapsa stabilită inculpatului de prima instanță și menținută de instanța de apel este echitabilă și proporțională în raport cu gravitatea faptei și consecințele survenite la numirea căreia s-a ținut cont de prevederile art.7, 55,61,75 Cod penal, fiind respectate criteriile generale de individualizare a acesteia.

Argumentul recurentului precum că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel Colegiul lărgit le respinge ca neîntemeiate și declarative, or, decizia contestată conține răspunsuri clare vis-a-vis de fiecare argument invocat de apelant.

Din considerentele expuse, Colegiul penal conchide că, la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța soluționând chestiunile referitoare la individualizarea pedepsei și la încasarea cheltuielilor suportate de stat în legătură cu efectuarea expertizei judiciare a respectat prevederile legale relevante, prescrise de art.art.409 alin.(2) și 414-419 Cod de procedură penală, iar temeiurile invocate de către recurent prevăzute în art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, nu și-au găsit confirmare din punct de vedere al prezenței erorii de drept, care ar fi temei de implicare a instanței de recurs în decizia instanței de apel, în sensul casării hotărârii judecătorești în partea respectivă și prin urmare, se impune respingerea recursului ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate.

9. În conformitate cu prevederile art.art.434, 435 alin.(1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E:

Respinge, ca inadmisibil, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Natalia Andronic, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 iunie 2018, în cauza penală în privința lui *Onisim Alexandru*, cu menținerea hotărârii contestate.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 10 ianuarie 2019.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac

Nadejda Toma

Victor Boico